

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Roberti Tvrneri Devonii Oratoris Et Philosophi
Ingolstadiensis Panegyrici Dvo**

Turner, Robert

Ingolstadii, Anno M. DC. IX.

De laude ebrietatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69598](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69598)

tot miracula? ad quid? nisi ut essent mundo locupletissimi testes istius magni miraculi, in quo commoventur Angeli, sed vident; obstupescunt Catholici, sed credant; contremiscunt Dæmones, sed sciunt; vacillant Heretici, sed mentis vacillantis poenas pendunt æterno igni. hem (Auditores) quis me locus habet? somniabam, sed miraculi maximi admiratio maxima, me perpulchra meditationis dulci sopore exciuit, desino ergo somniare, id est, D. Maria triumphum post natos homines longè gloriosissimū probare, nam nunquam fiet, ut vigilans probem assumendam, credo assumptam. Dixi.

ROBERTI TURNERI SEXTA

ORATIO, DE LAUDE EBRIETATIS,
tempore Bacchanalium
habita Duaci.

VGIANT hinc Catores vultu seueri, facessant Philosophi oculis graues, exterminentur Theologi conscientia lege arctissime constricti, nihil de Catorum seueritate nimis tetrica, nihil de Philosophorum grauitate nimis eumentia, nihil de Theologorum conscientia nimis angusta olebit mea oratio. quid tuam exordij formam exigis Rhetor? hebes es, volo esse solutus. quid tuam argumenti formam desideras Diale-

tice?

Etice? ineptus es, volo esse fluxus. ex illorum ego grege
 annumeror Philosophus, qui nihil vel Rhetorica, vel
 Dialectica, vel alia demum arte perpoliri, ac ne lima-
 ri quidem posse contendo. naturam ego Ducem se-
 quor, atque adeo vestigiis persequor, ex media Epicu-
 rei schola excitatus huc prodeo. felicitatem naturae,
 corporis, fortuna bonis terminari pernego: Ideam
 à Platone informatam potius animo, quam à Deo
 aut natura re efformatam irrideo; voluptatibus col-
 liquescere hoc demum hoc perfecta felicitatis est. sed
 de omnibus voluptatibus nolo dicere, & de singulis
 hodie non possum dicere, vnā ergo de ceteris, tan-
 quam flosculum, delibabo, cuius odore vos (si mi-
 hi per vestram patientiam liceat) ita perfundam, vt
 quanta sit in reliquis posita vis, vel lyncei perspicia-
 tis, vel plumbei ignoretis. ebrietas illa quidem est, res
 (ita meus mihi genius faueat) omnium praestantissi-
 ma, iucundissima, diuinissima. ridetis? quid si con-
 suetudine? quid si natura? quid si exemplo? quid si ra-
 tione ratum fecero? annon liberi in meam ciuita-
 tem? studiosi in meam scholam? prudentes in meam
 sectam cooptari? quam serui in sobrietatis pristinum?
 miseri in Stoae tenebras? stulti in Lycei angustias
 compingi malitis? annuitis. noui vestrum ingenium:
 consentitis, laudo prudentiam. sed quod maior vestri
 ingenij prudentiaeque lux appareat, animum, vt faci-
 tis, aduertite, vsque dum hanc tam praeclaram virtu-
 tem sui coloribus eleganter vobis collustrauero. apud
 natio-

nationes, quas vel morum barbaries foedissime infuscârat, vel vitæ elegantia bellissime excoluerat, consuetudo tantum valuit, vt quod semel more & consuetudine in Repub. vel vitæ hominum inueterauerat, id summa quadam cum laude fuisse coniunctum existimârint. legem ergo capite sanciuerunt Athenienses oprimi Reipub. constituendæ Magistri, ne quis consuetudinem trium annorum violaret, cum nulla lex sanctior potuerit rogari, nulla certior & iustior scisci, quàm quæ consuetudine, id est, suffragio totius populi, & confirmatione multa ætatis fuerit fixa, & in eas quasi incisa. longa retrò tempora animis recollite (Auditores) an quicquam videatur ebrietate antiquius? antiquitatis annales replicate, an quicquam videatur longius repetitum? memoriam vestram appellate, an quicquam videatur consuetudine certius, & sanctius firmatum? nam vt reliqua, quæ multa sunt, quæ magna sunt, quæ firma sunt, omittam: qui vestrûm est, qui à parentibus non acceperit? qui parentum, qui ab auis non hauserit? quis auorum, qui à proauis non imbibit (reliquam at auorum ætatem eodem modo connectite) sanctam quandam & piam sententiam de cute curanda, & vino valentissimo petore, vastissimo gutture, his Bacchanalium festi diebus exhauriendo? at quæ sunt illa tandem Bacchanalia? tam es hospes & peregrinus in nostræ gentis moribus, vt tritissima ignores? pudoris est. tempora sunt (per Bacchum, reliquosq; genij cutisq; Deos) omnium

sucin-

*iucundissima: dies sunt sepositi ad iocum excitandū, sepositi ad cutem farciendam, sepositi ad corpus sulciendum. & cur hoc tempore sepositi? hīc hīc aduertite maiorum nostrorum prudentiam summam in illis instituendis, & postera etatis religionem singularem in illis obseruandis. cū reliquum totum anni tempus decurrerint vel ad focum, tanquam languidi boves, vel in lecto, tanquam lutulentæ sues, omnemq; in animo poliendo curam fixerint; siue ad focum considerent pœnas eorum, qui flamma piantur, siue in lecto contemplantur iucunditatem eorum, qui in Deorum consilio æterna felicitate circumfluunt: quidni aliquid de hac vitæ seueritate remittentes, hos paucos dies corpori languenti concederent, & cuti laxæ ac diffluenti impartirent? nimis profectò illa seuera viuendi ratio, nimis arcta, & heremitica, semper ad focum cogitare de pœna purgatorij, vel in lecto de suauitate cœli, ad hanc iustitiæ normam si actiones nostras exquisitè reuocemus, sanctum quadragesimæ tempus frustra institutum, nullo honore, nullo cultu, nulla reuerētia à Christianis coleretur. hi ergo dies in summa iucunditate vsque ad ebrietatem, in summa ingluuie vsque ad stultitiam, in summis sordibus vsq; ad insaniam consumendi sunt. hoc tempore vinum non extremis solū labris sorbillandum more mulierum, sed summis lateribus hauriendum & exhauriendum vsque ad nauseam vomitum, instituto maiorum sanctissimo, ac vi consuetudinis certissima. quid aliter
 base-*

haresit in nostro nomine sordium, quas quadragesima
 ieiunio, & seueritate elueremus? sed si quis hanc
 belluandi bacchandique consuetudinem conuicio
 neret, quasi in mores hominum ad molliciem iam la-
 pso irrepserit, annon (amabo te) ille, & Bacchi ma-
 iestatem violabit, & rei veritatem luculentissimam
 labefactabit? omnium meritis anticipatum infor-
 matumque est, nihil esse libertate vtilius, nihil dul-
 cius, nihil humano generi salutaris, quippe qua be-
 mines diuina natura certissima communione con-
 glutinet. Dii etenim etsi abunde habeant volupta-
 tum, quibus colliquescant, illa tamen illis viderur pre-
 stantissima, quod voluntatem habeant solutam, ne-
 que huius neque illius imperio constrictam. quod fuit,
 quod antiquis Graecis & Romanis animos tam ma-
 gnos fecerat? quid, quod Veneris hodie spiritus infla-
 rat? nisi quod in illorum Republica diuina libertatis
 forma expressa retineatur, id est, quod summa in su-
 uitate, summa in voluptate, summa in libertate, re-
 giae potestatis iugo soluti, vitam diuinam propagent,
 excute totam iam totius humani generis vitam, ex-
 cute quicumque es ebrietati infestus, annon ebrii soli
 tibi videntur liberi? annon soli Dii ipsi? sobrius si ver-
 seris in popinis, in scortis, poena constringeris, eaque me-
 ritissima; sobrius si alterius famam contumelia infe-
 deris, supplicio asperè coerceberis, eoque dignissimo; so-
 brius si patrem vultu, inimicum voce violes, iniuria-
 rum tecum agerur lege communi, idque iustissime; so-
 brius

Erius si patri perniciem, magistratui insidias machi-
 neris, tecum capitis agetur lege natura; idque equis-
 sime. at ebrius si turpi te venere inquinés, vino te se-
 pultum fuisse contende, iustissima erit veniæ causas
 ebrius si patrem pugno, amicum vnguibus, Rempub.
 insidiis violes, ebrietatem menti tuæ caliginem offu-
 disse asserere, nulla tibi pœna proponetur. sobrius Re-
 gem cuniculis oppugnas? certa crux. ebrius regiam
 maiestatem minuis? certa impunitas. ebrius percus-
 sor es & sicarius? non ebrio, sed sobrio tibi halitus la-
 queo impediatur, vt te sobrium fuisse factum meri-
 d possis dolere. num vera prædico? re iam experimini. si
 enim quisquam vestrum vino oppressus furiat, tan-
 quam Athamantes tragicus, si omnia conuitiis, cla-
 more, vlulatu compleat, quis illi aures non deliniret
 verborum delitiis, vultus suauitate, signis humanitatis
 ac beneuolentiæ plenis? illi profectò caput tunc demul-
 ceretur, illi tanquam equo ferocienti popisurus obru-
 deretur. at postquam interposita nox illum nobis so-
 brium sinxerit, quid audiret? lapides profectò & ful-
 mina, nebulo, sycophanta, hisce te moribus, hisce te
 sordibus esse oblitum? tene esse dignum & Catholica,
 & nostris institutis formato, immaduiffe vino? quid
 plura? quid manifestiora? si cum ebriis sobrios conse-
 rus, nihilo plus agas, quam si miserimos cum soluis-
 simis, hi enim pistrini terminis inclusi, illi libertatis
 rude donati, hi profectò serui, illi reges omnibus vndi-
 que bonis abunde circumfluentes videbuntur. quid?

annos

annón illud verè regium est, cùm vinolentus domum
 prouas, omnes laceres, tundas, prosterneas, te contrà
 excipi humanissimè, salutari Dominum, verborum
 lenitate, quasi in gyrum quendam rationis duci, an-
 nón hoc verè regium est? quid? annón hoc regium est,
 cum crapula oppressus concidas, te in cathedra, tan-
 quam in folio, collocari, vbi vomas turpiter canino,
 ructes fœdè porcino, teterrimum padorem exhales
 hircino more, omnia denique facias liberè pro tuo ar-
 bitratu, annón hoc verè regium est? quid? annón hoc
 regium est, cùm omnes verborum aculeis figas, singu-
 los tibi operam suam nauare, hunc tuum os tergen-
 do, illum tuas sordes abstergendo, hunc scopis, illum
 patella, omnes omnibus humanitatis officiis, annón
 hoc verè regium est? hæc hæc ornamenta Helioaba-
 lum Regem, qui omnem ætatem in meracissimo vino
 libando, gustandaq; exquisitissima mensa posuit, in
 hanc voluptatem illexerunt. hæc Neuellium Tricon-
 gium sic appellatum, quòd tres vini congios vno spiri-
 tu hauriebat, incitârunt? hæc Promachum omnium,
 quos terra sustinuit, bibacissimum pertraxerunt; hæc
 hæc Lutherum, omnesq; qui à Luthero sunt, incende-
 runt, & in suauissimū sanctissimumq; ebrietatis stu-
 dium inflammârunt. nec immeritò, nam illa Christi
 & Ecclesie voces, (pœnitentiam age; siti, fame, cili-
 cio, cinere te macera) acerbæ sunt, & summa asperi-
 tate aspersæ sunt: hæc verò Lutheri voces (sanguis vi-
 no, caro carne nutriantur) iucundæ sunt, & summa
 volu-

voluptate delinita sunt. bene ergo bene, Luthere, tuas rationes instituisti, sapienter sapienter consilia vestra nexuisti Hæretici, qui ab Ecclesia Christoq; desciuisti, cum tam dura loquantur; & Satanae Balthiq; placitis vos dicauisti, cum tam suauia loquantur. homines enim nascimur, humana nobis vita colenda est; edamus, bibamus, cras enim moriemur. nūc hæc vobis (Duaceni) placent? sat scio, maxime. at quanto placebunt magis, si ebrietatis cultores, quam luculenta corporis vultusq; pulchritudine excellant, animis diligenter complexi fueritis. quid? an formosi ebrj? siue magnitudine, siue colorum varietate, pulchritudinem formamque metiamur, en tibi in ebrjo eminentē miræ pulchritudinis effigiem. reliqua non aduertas, vterum inspice, quàm bellus? qui ita vastus, ita turgidus est, vt cum laxissima trium vlnarum cutis vix illum capiat, pedibus, manibus, loris honorifice sustentetur. quid maius? dolium putes. humanum hoc, vultum inspice, diuinus ille. tempora pallore quodam vix naturali infecta, quid candidius? sebum dixeris. oculi summo quodam fulgore micantes, quid splendidius? flammæ dixeris. genæ laxæ, & imbre ex oculis continuo fluente decenter sinuosæ, quid elegantius? marsupium dixeris. buccæ fluentes, & rubedinis particulis, tanquam vibicibus, suauiter intertextis fluxæ & rugosæ, quid pulchrius? folles inflatos dixeris. sit nasus fortasse aliquanto vastior. nihil est, cum pullulis tanquam stellis illuminatus, & cum splendo-

re quidem; vermibus, tanquam gemmis distinctus, & cum honore quidem; rubicundulo colore, tanquam igni, pellucidus, & cum maiestate quidem semper appareat. o si ille Philosophorum Deus Epicurus hac subsellia teneret, aut si voluptas illa omnium rerum domina me suis veneribus afflaret, quam bellus & scitus vobis homo depingeretur cum mento & barba eleganter oblitis, cum dentibus & gingivis pœdore pulchre nigellis, cum palato & spiritu, odore vini vix bene decocti, suaviter infectis. sed hæc ornatissima hæc sunt per se, ornatiores tamen vobis videbuntur, si in eam cogitationem animum vestrum intendatis, quanta cum dulcedine ebrius grunnitum vigilans, ut cantillantem lusciniam; quanta cum harmonia ronchus ædit dormiens, ut musicæ cognitione egregium, vocemque iam suam modulatè fingentem audire videamini. o pulcherrima voluptatum domina ebrietas, non vultus hominem loquitur, o Dea certè. o suavissima Regina. & cur Regina? quæ robustissimos milites, summis viribus duces, facillimè tibi comprimit, Regina non censebitur? profer mihi illum, qui tot hostes, tam confertos, tam valentes Philestænos infregerit & contuderit, Sampsona; profer illum, qui ab omnibus terrarum oris, & ab inferis ipsis victorias tam illustres reportauerit, qui Hydram compresserit, qui Cerberum eliserit, Herculem; ebrietas illos tibi victos dabit vno verbo, quàm citò? illa illa efficiet, ut si non concidant, saltem titubent, si nō cito pede regrediantur, certè

certè lento pede progrediantur. sed pocula fortasè me
 in causa manifestissima reddiderunt nimis desertum,
 orationis igitur vela contraho, vos videritis an velitis
 hoc sanctissimo Bacchanalium tempore potius Chri-
 sti vestigia insequi sitibundi & famelici cum Ecclesia
 & Catholicis, an viam Satanae pedibus notatam te-
 rere cum Luthero & Hareticis. possunt quidem ebrij
 in omni vitiorum genere liberè volutari, vt meritò in
 ebrietatis studium possitis illici: sunt quoque forma
 luculentissima, vterus illis valdè turgidus, nasus ele-
 ganter rubicundulus, dens pulchrè nigellus, reliquus
 totus vultus decorè fluidus, vt iure in ebrietatis stu-
 dium debeat incendi: ego quidem sic statuo consue-
 tudinem natura, ratione, virtute, tanquam firma-
 mentis, coherentem, non esse antiquandam, ac ne
 violandam quidem. Dixi.

ROBERTI TURNERI

ORATIO SEPTIMA, HABI-
 ta Parisiis.

VM multa sint (Auditores) quae ho-
 mines Catholica Ecclesia terminis in-
 clusos ad gratissimam diuinorum be-
 neficiorum memoriam incendere &
 possint & debeant; tum nihil (si rem suo pondere pen-
 damus) aut acrius, aut vehementius, quàm si aduer-